

סנהדרין כב

משה שווערד

1. שערים מצ' בהלכה

צריכין לעמוד בנס המ"ם וסמ"ך אלא העי"ן שהיא כמו משולש סתום, וא"כ איך אמר רב חסדא כאן דבכתב עברי נתנה תורה, וקשה דידיה אדידיה, ועוד איך פריך בפשיטות במס' מגילה (ב:) והאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין, הלא הרבה תנאים לא ס"ל כן, שהם סוברים דבכתב עברי נתנה תורה, ובפרט דר' יוסי ס"ל הכי, ור"י נימוקו עמו, ועוד היאך נשתנה הכתב שנחנה בה תורה לגריעותא, עד שהיו משתמשין בו באגרות ובמטבעות והניחוהו להדיוטות, ועוד דכל סודות התורה הם בכתב אשורית ולא בעברית, עי"ש שהאריך להקשות, ומאריך שם לפרש ענין זה, והביא שכן מפרש נמי הריטב"א ומובא בעין יעקב במס' מגילה (שם), ושוב הקשה על זה מירושלמי מגילה (פ"א), דלמ"ד עברי נתנה תורה עי"ן מעשה נסים, ולמ"ד אשורי נתנה תורה סמ"ך מעשה נסים כו', וכתב דהריטב"א לא ראה דברי הירושלמי, ואחרי אריכות גדול הוא מפרש, דאף השיטות דבכתב עברי נתנה תורה מודים הם שלוחות הראשונות באשורית נתנה, אלא כשירד משה מן ההר וראה העגל פרחו האותיות למקום אצילתן מרוב קדושתן, דהרבה סודות גדולות גנוזות בגוויה, דכיון שעבדו ע"ז לא היו ראויין לאותו כתב הקודש המורה על יחוד שמו יתברך, ואח"כ כתב הלוחות השניות בכתב עברי שהיו מכירין שאין בו קדושה, והיינו דכתיב (תשא לד-א) "וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים", ומשמע הדברים אשר היו ולא הכתב בעצמו, ואח"כ בימי עזרא דבעו רחמי איצרא דע"ז וקטלוהו, היו ראויים לכתב אשורי, ודניאל קיבל איש מפי איש עד משה רבינו כתב הלוחות הראשונות והודיעו, ומשם והלאה היו מכירין אותו כו', והשתא ניחא דהא דאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין, אלוחות הראשונות קאמר, ואתיא ככו"ע, ומחלוקת התנאים הוא בלוחות שניות, ואפי' ר' יוסי מודה שאין שום קדושה בכתב עברי שהרי הניחוהו להדיוטות. שוב ראיתי בחי' רבינו יונה (ד"ה כתבה) דכי אמרי מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו

בתחילה נתנה לישראל בכתב עברי כו', מאן הדיוטות אמר רב חסדא כותאי כו'. הנה בסוגיין מוכח דאיכא פלוגתא דתנאי אם נתנה תורה בכתב עברי או בכתב אשורית, דר' יוסי ומר זוטרא ואיתימא מר עוקבא ורב חסדא כולהו ס"ל בכתב עברי נתנה תורה, ורבי ורשב"א משום ר"א בן פרטא משום ר"א המודעי ס"ל דבכתב אשורית נתנה תורה. והקשה השואל בתשו' הרדב"ז (ח"ג סי' תתפג) מדאמרי' במס' שבת (קד.) אמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין, והרי בכתב עברי דהיינו בכתב הכותים לא נמצא שהיו

עומדין, היינו למ"ד דהכתב לא נשתנה כל עיקר, אבל למ"ד דנשתנה לא היו אותיותיהם כאותיות שלנו, וכיון שכן לא היו עומדות בנס. ועי' בפ"י רבינו חננאל לקמן (כב.) דאין הלכה כר' יוסי ומר עוקבא דהכתב נשתנה, אלא קי"ל שכתב זה נתנה למשה מסיני, כדאמרי" מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין, דאנן קי"ל כר"א המודעי דאמר דלא נשתנה כל עיקר, דר"א המודעי לגבי הגי רב הוא, ולית הלכתא כתלמיד בהדי רב. [ועי' בדברינו במס' סוכה

(ב: ד"ה כמאן) שהבאנו מכמה ראשונים דלא אמרי' אין הלכה כתלמיד במקום הרב, אלא היכא שיושב בפניו דוקא, אבל כשנחלקו כשני חולקים בעלמא שפיר הוי הלכה כבתראי, וצ"ע מדברי הר"ח כאן]. ועי' בפהמ"ש להרמב"ם (ידים פ"ד מ"ה) דבכתב אשורית נתנה תורה. ועי' בתשו' מהר"ם אלשקר (סי' עד) דרוב המחברים הסכימו דבכתב אשורית נתנה תורה. ועי' ברמ"א (יו"ד סי' רפד ס"ב) דאין לכתוב דברים של חול בכתב אשורית שכותבין בה התורה.

2. ספר באר יוסף-הגדה של פסח

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה, (שמות יב, ב).

כאשר עשינו עד הנה בגאולה הראשונה, עכ"ד, ומבואר בדבריו הטעם מה שאנו קוראים לחדשים השמות שעלו עמנו מבבל, שהוא כדי להזכיר בחדשים הגאולה השניה.

ואולי יש להוסיף עוד טעם על מה שחזרו לקרוא שמות לחדשים בימי עזרא, וכן הם נקראים מאז, ע"פ מה שאמרו בגמרא סנהדרין (כ"ב ב'), תניא ר' יוסי אומר ראוי הי' עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל אלמלא קדמו משה וכו', ואעפ"י שלא ניתנה תורה על ידו, נשתנה על ידו הכתב וכו', א"כ יתכן לומר שכמו שנשתנה הכתב ע"י עזרא, שבשביל שהי' ראוי שתנתן תורה על ידו, לכן לפחות נשתנה על ידו הכתב, שהכתב הוא ראש וראשון ללימוד התורה, כמו כן לכבודו של עזרא, אע"פ שלא ניתנה תורה ומצוות על ידו משום שקדמו משה, בכל זאת שינו על ידו שמות החדשים, שמצוות החדש היא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל [כמוש"כ רש"י בתחילת ספר בראשית, וכ"כ רש"י כאן (יב א) בשביל שאהרן טרח במופתים כמשה חלק לו כבוד זה במצוה ראשונה, שכללו עם משה בדיבור, וכ"כ כאן הרמב"ן: זו מצוה ראשונה שצוה

כתב הרמב"ן ז"ל: וטעם החדש הזה לכם ראש חדשים, שימנו אותו ישראל חודש הראשון, וממנו ימנו כל החדשים שני ושלישי עד תשלום השנה בשנים עשר חודש, כדי שיהיה זה זכרון בנס הגדול, כי בכל עת שזכיר החדשים יהי' הנס נזכר, וע"כ אין לחדשים שם בתורה, אלא יאמר בחודש השלישי וכו' בחודש השני נעלה הענן, ובחודש השביעי באחד לחודש וכו' אם כן כשנקרא לחודש ניסן ראשון, ולתשרי שביעי, פתרונו, ראשון לגאולה ושביעי אליה, וזה טעם: ראשון הוא לכם, שאיננו ראשון בשנה אבל הוא ראשון לכם שנקרא לו לזכרון גאולתנו, וכבר הזכירו רבותינו זה הענין ואמרו (ירושלמי ר"ה פ"ק, וב"ר פמ"ח, והובא בתוס' ר"ה ז' א') שמות החדשים עלו עמנו מבבל, כי מתחילה לא היו להם שמות אצלנו, והסבה בזה כי מתחילה היה מניינם זכר ליציאת מצרים, אבל כאשר עלינו מבבל ונתקיים מה שאמר הכתוב, ולא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את בני ישראל מארץ צפון (ירמי' טז), חזרנו לקרוא החדשים בשם שנקראים בארץ בבל, להזכיר כי שם עמדנו ומשם העלנו הש"י, ולהזכיר בחדשים הגאולה השניה

הקב"ה את ישראל ע"י משה] ולכן קראום מזמן עזרא ואילך, בשמות אלו שהיו נקראים בזמנו בהיותם בבבל, ועלו עמו מבבל, והניחו לו לעזרא מקום – הן בהכתב, שהיא הראשית ללימודה של תורה, והן במצות החודש, שהיא הראשונה לקיום המצוות שנצטוו ישראל.

3. מרגליות הים

ב. למה נקרא אישורית, שעלה עמהם מאשור. ידוע כי להאשורים היה כתב אחר לגמרי שאינו דומה כלל להכתב המאושר שלנו [ע"י חפירות נתגלו כתבי היתידות של האשורים] ומעולו לא השתמשו בני אשור בכתב שלנו, ולו היה כתב זה נהוג באשור היו חרטומי וחכמי בבל יודעים לקרוא אותו, אך ר"ל שקראו הכתב „אשורי“ לזכר כי משם העלוהו שמני אז כתבו בו ס"ת של כל אדם מישראל ראה לעיל כ"א ע"ב אות לח.

4. מרגליות הים

ג. תניא רבי אומר בתחילה בכתב זה ניתנה תורה לישראל כיון שחטאו בו. לדעת רבי היה מקודם הכתב המקודש בכל ס"ת של ישראל ואך אח"כ כשחטאו שינו והתחילו לכתוב לבונאית ועזרא הוא שהחזיר והנהיג מחדש את הכתב העתיק.

5. ספר תורת חיים על סנהדרין דף כב/א

כל המגרש את אשתו הראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות יש לפרש לפי שאדם וחוה נבראו גוף אחד דו פרצופין ומן המזבח נבראו כמ"ש חכמים עפר מן האדמה ממקום שנאמר מזבח אדמה תעשה לי לכך כל הבוגד באשת נעוריו שהיא בת זוגו מתחלת היצירה ומגרשה עושה כמין פגם במזבח שנבראו ממנו לכך מוריד עליו דמעות:

ועוד יש לומר דאיתא במסכת סוטה דרש ר' עקיבא איש ואשה שזכו שכינה ביניהם לא זכו אש אוכלתן ופירש רש"י ז"ל ל זכו שלא היה הוא נואף והיא נואפת שכינה ביניהם יו"ד באיש וה"א באשה ונראה דדריש הכי משום דקשיא ליה מה נשתנה שמות איש ואשה משמות שאר זכר ונקבה דלית לה לנקבה אלא ה"א יתירא על הזכר כגון פר פרה כבש כבשה איל אילה תיש תיישה וא"כ באיש ואשה נמי מה נפשך או איש ואישה הוה ליה לקרותן או אש ואשה מבעיא ליה לכך סבירא ליה דכיון דתרווייהו גוף אחד נבראו שם אחד לשניהם הוא דאיכא דהיינו אש אלא שהקב"ה שיתף שמו ביניהן ומלא את שמותם בשמו יו"ד באיש וה"א באשה ונראה כי זה רמז הכתוב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת דכיון דתרווייהו גוף אחד נבראו שלא כשאר כל זכר ונקבה לכך נקרא אשה שלא כדרך שאר שמות לפי שהם שניהן אש והקב"ה שיתף שמו ביניהן...

והא דנקט כל המגרש אשתו ראשונה ולא קאמר סתמא כל המגרש אשתו וקרא נמי אמאי נקט ובין אשת נעוריד נראה משום דשם של י"ה המשותף בין איש לאשה אינו אלא בזיווג ראשון שנעשה בגזירת השם כדאמר בסמוך ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני ומסיק דהיינו דוקא בזיווג ראשון ולכך הוא יתברך משתף שמו ביניהן לקרותן איש ואשה והיינו דנקט קרא ובין אשת נעוריד אשר בגדת בה והיא חברתך פי' דאשת נעורים היא בת זוגו ומחוברת אליו מיצירה הראשונה שכל הנשמות כולן היו תלויות באדם וחוה כדאיתא במדרש ולכך העיד ה' בינו

לבינה אבל זיווג שני דלא היה על פי בת קול אלא לפי מעשיו לא הוי זיווג גמור בשיתוף השם יתברך ולכך כל המגרש אשתו הראשונה דוקא דאית בהו שיתוף שם של י"ה המזבח בוכה על פגימת יסודו אבל זיווג שני לא.

6. מרגליות הים אות יג

בע"י ביאר ע"פ לה"כ (ישעי' נ"ד) אשת נעורים כי תמאס שישראל נמשלו לאשת נעורים ולכן המגרש אשתו הראשונה מראה כאלו יש אפשרות לגרש כנסת ישראל בעוד שבאמת לכל יש תמורה חוץ מאשת נעורים וכבר נשבע הקב"ה שלא יחליף ישראל באומה אחרת, ויש להקב"ה קורת רוח מאשתו ראשונה

7. ספר בניהו בן יהוידע על סנהדרין דף כב/א

שם התירו לו ליחז ולא התירו לו לגרש. הקשה הגאון חיד"א בפתח עינים מה הוכחה מכאן על גרושין דעלמא, דשאני הכא דגרושת מלך אסורה לאחר מה שאין כן גרושין דעלמא מותרת לאחר ואינה מתעגנת ע"ש, ונ"ל בס"ד דיליף ממה שלא יתירו לגרש אחת מאותם עשרה פלגשים ששכב עמהם אבשלום דהיו אסורות לדוד המלך ע"ה, וככתוב [שמואל ב' כ' ג'] ותהינה צרות עד יום מותן אלמנות חיות, ואם כן בלאו הכי הם מעוגנות ואמאי לא נתנו לו רשות לגרש אחת מהן כדי שיקח אחרת במקומה:

8. שערים מצ' בהלכה

קשה לזווגם כקריעת ים סוף. כבר מקשים, האיך שייך לומר שקשה להקב"ה, ופירשנו במס' סוטה (ב. ד"ה וקשין) שהקב"ה אינו רוצה לשנות הטבע, וטבע המים להתאסף יחד, והנס היה להיפך שקרע לנו את הים, ועשה פירוד בין מים למים, והכא בזיווג הוא להיפך שדרך הטבע שאינם ביחד, דנשים עם בפני עצמן [עי' במס' שבת סב.], ובפרט כשהם ממשפחות רחוקות מדינות אחרות, ואפ"ה הקב"ה מזווגן, ודבק באשתו והיו לבשר אחד, ואשתו נעשית כגופו כדאיתא במס' ברכות (כד.).

9. דף על הדף סנהדרין דף כב עמוד א

בגמ': לא קשיא הא בזווג ראשון הא בזווג שני.

המאירי (ריש סוטה) מפרש, דזיוג ראשון אין הכוונה כפשוטה באשה ראשונה או שניה, אלא זיוג ראשון הוא לאדם שנושא אשה בקטנותו סמוך לפרקו, שעליו לא שייך לומר שיזוגו לו לפי מעשיו, כי עדיין אינו ראוי לגמול ולעונש, אבל מי שנושא אשה בזמן שכבר ראוי לעונש, זיוגו יהיה לפי מעשיו.

בשו"ת חתם סופר (ז, לד) הביא בשם האר"י ז"ל שפירש, שבשעת יצירת האדם, נבראת תיכף עמו בת זוג, כדי שלא יהיה שום חסרון בריאת הבורא יתברך, ואז מזווגין לו כפי הנאות לו לגוף זה ובמזל זה כפי מזגו עזר כנגדו, וזהו נקרא זוג ראשון, אבל לאחר צאתו לאויר העולם, היות שהוא משתנה לכמה גוונים כפי בחירתו, צדיק או רשע או בינוני, וטבעו משתנה על ידי מעשיו ממה שהיתה בעת הבריאה, גם זיווגו ישתנה כפי הנאות לו עתה, וזהו הנקרא זיווג שני.

על פי זה ביאר מה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות (סנהדרין י, ד"ה וכת), 'לעתיד לבא בתחיית המתים יחזרו ויזווגו יחד איש ואשתו כמקדם', עוד מצינו שכתב בתורת חיים (להלן ק, א), דמה שעתידי הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, היינו לצדיק עם אשתו, ונסתפקו המפרשים במי שהיו לו כמה נשים, איזה תזכה להיות עמו לעתיד לבוא, ובעולמות שינחיל אז הקדוש ברוך הוא.

אמנם לפי המבואר יש לומר, שיתכן שאף אחת מהן לא תהיה עם האדם לעתיד לבוא, אלא כיון שלעתיד לבא יהיה עולם התיקון, ויהיה הכל כמו קודם החטא, וכל אחד יהיה כתינוק שנולד, ולכן יהא ראוי לכל אחד הזיווג שהועידו לו בשעת יצירה קודם שנולד, כיון שכך גזרה חכמתו יתברך שהיא הראויה לו אם לא ישתנה.

10. שערים מצ' בהלכה

שם ע"ב אשה גולם היא ואינה כורתת ברית
אלא למי שעשאה כלי. מבואר
מכאן דע"י בעילת בתולה נעשית האשה כלי.
וקשה מכאן עמש"כ בשו"ע (או"ח סי' רפ
ס"א) דמותר לבעול בתולה בשבת, והרי עושה
אותה כלי, ואיכא איסור בנין באדם כדילפינן
במס' שבת (צה.) מדכתיב (בראשית ב-כב)
"ויבן ה' אלקים את הצלע", ומה"ט קי"ל
בשו"ע (או"ח סי' שג סכ"ו) דאסור לאשה
לקלוע שערה בשבת דדמי לבנין, עי"ש במג"א
(סק"כ). וכבר הבאנו בשמ"ב קונ"א (ח"ב סי'
פ ס"ק מו) דבירושלמי ברכות (פ"ב ה"ו)
מדמה בעילת בתולה לשבירת חבית, ותרוייהו
מותר בשבת, וכתבו שם המפרשים הטעם,

דכמו בשבירת חבית אינו מתכוין לעשותו כלי
אלא להוציא האוכלין, הי"נ הוא מתכוין
לבעילה ולא לעשותה כלי. ועי"ש בקונ"א מה
שהארכנו בענין פתיחת קופסאות בשבת
להוציא מהן אוכלין ומשקין.

11. מרגליות הים כב: אות ז

רבי אומר אומר אני כו'. בספרי יסוד המשנה ועריכתה פרק א הערה נד כתבתי על אשר מצינו שרבי אומר אומר אני היא
יען בהיותו עורך המשנה סידר דברי קודמיו וכשרצה להוסיף דעת עצמו רשם "אומר אני", והבאים אחריו כאשר שננו
המשנה לא יכלו לומר "אומר אני" נקטו רבי אומר אומר אני

12. מרגליות הים כב: אות יג וט"ו

יג. אמנם יוקשה איך יוכלו לעבוד מיד הא קרבנות צבור בעי ביקור ד' ימים וכשיבנה ביהמ"ק פתאום איפוא יקחו
מבוקרים, ועוד זאת הלוא אין מחנכין את המזבח רק בתמיד של שחר [רמב"ם הל' תמו"מ פ"א הי"ב] ולפ"ז ישתרו הכהנים
לשתות אחרי חצות היום דהא באותו יום לא יעבדו. ובגבורות ארי לתענית ת"י דאתיא כמ"ד במנחות מ"ט שמחנכין את
המזבח בקטורת של בין הערבים א"נ משום מנורה דמחנכין אותה בז' נרותיה בין הערבים א"כ גם כשאין קרבן יש עבודה,
ובענין ביקור ד' ימים לא נתברר לי אי מעכב בדיעבד... ועי' ירושלמי ברכות... בימי מלכות יון היו משלשלין להן שתי
קופות של זהב והיו מעלין להן שני טליים, פעם אחת שילשלו להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני גדיים. באותה
שעה האיר הקב"ה עיניהם ומצאו שני טליים מבוקרים בלשכת הטלאים כו'. ומשמע שבכל יום הקריבו הטליים שהעלו בו
ביום, והא לא היו מבוקרים ד' ימים לפני ההקרבה אלא משמע שבדיעבד מותר כשבדקים לפני שחיטתם. ...

טו. ויעוין במנחת חינוך מצוה ה' אות א שכ' נראה דבדיעבד אם נשחט בלא ביקור כלל וגם אחר השחיטה לא ראה כלל
בודאי יצא והקרבתו כשר דמהיכי תיתי דנחזיק בהמה לבעלת מום ...

13. מרגליות הים

יח. ובענין כהן הראוי לעבודה כו'. בשיטה שבס"ס חמו"ח
כ' דמשום טומאה לא בעי לאשהויי דטומאה הותרה בצבור, וצל"ע
דהרי בחינוך מהדרינן אטהרה ע' דעת זקנים עה"ת פ' שמיני גבי
שעיר החטאת, ובערל"ג העיר דלא הותר לצבור רק טומאת מת אבל
לא טומאת נדה ושרץ וכדומה כו' עיי"ש.

14. מרגליות הים כב: אות כו

ואתא יחזקאל ואסמכא אקרא. כו. והריטב"א בר"ה ט"ז א כתב דכל מה שיש לו אסמכתא מן הפסוק העיר הקב"ה שראוי לעשות כן אלא שלא נקבע חובה ונמסר לחכמים, וזה דבר ברור ואמת ולא כדברי המפרשים האסמכתות שהוא כדרך סימן שנתנו חכמים ולא שכוונת התורה לכך, ח"ו י ש ת ק ע ה ד ב ר ו ל א י א מ ר ש ז ו ד ע ת מ י נ ו ת ה ו א , א ב ל ה ת ו ר ה העירה בכך ומסרה חיוב הדבר לחכמים לקבעו אם ירצו, ולפיכך תמצא החכמים נותנים בכל מקום ראייה או זכר או אסמכתא לדבריהם מן התורה כלומר שאינם מחדשים דבר מלבם וכל תורה שבע"פ רמוזה בתורה שבכתב שהיא תמימה וח"ו שהיא חסירה כלום עכ"ל.

15. מרגליות הים כב: אות כז

חיה סי' שכ"ד סע' יד. ויעוין בס' בית האוצר מהגר"ר יוסף ענגל ח"א כלל ק"צ שהביא מלקוטי מהרי"ל שכ' כל היכא דאיתמר מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא הכי פירושו דוודאי תקנתא דרבנן הוא והם יצאו ובדקו ומצאו להם סמך מקרא וסמכו דבריהם עליו כדי להחזיקם שיהיו סבורים שהוא מדאורייתא ויחמירו בו ולא אתי לזלזל ולהקל בדברי חכמים עכ"ל, ועל זה כתב הגרי"ע דלא מסתבר כלל ולא אאמין כלל שיצאו מפ"ק דוש המהרי"ל ז"ל כי הליקוטים הנ"ל הם דברים שלא כתבם המהרי"ל ז"ל עצמו רק מה ששמע אחר ממנו ולא אאמין שאמר מהרי"ל דברים כאלה כו' עיי"ש, ובמק"א הארכתי שאסור להגיד על דרבנן שזהו מדאורייתא דקעבר בבל תוסיף, וכבר כתב הגאון ר' חיים מוואלוזין במכתב ברה"ס מעשה רב להגר"א כי לקוטי מהרי"ל נכתבו על ידי שמש קטן, וראה מש"כ בעוללות אות יב.

16. שערים מצ' בהלכה

מהרה יבנה המקדש. צריך ביאור, הא עד שיבנו המקדש יקח זמן, דאפי' בנין עראי לוקח קצת זמן, ועד אז יפוג היין, ויהיה ראוי לעבודה, אלא מכאן מכואר כדברי רש"י ותוס' במס' סוכה (מא.) דביהמ"ק העתיד שאנו מצפין לה בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא משמים שנאמר (בשלח טו-יז) "מקדש אד' כוננו יריך".

17. דף על הדף סנהדרין דף כב עמוד ב

בגמ': ואמר אביי כמאן שתי כהנא חמרא האידינא כרבי כו'.

החפץ חיים (בהקדמתו לספרו ליקוטי הלכות) הביא מכאן רא' לדינא עד כמה צריך להיות הצפי' לישועה.

שהרי אנו רואין כאן שמעיקר הדין ה' לכל כהן צריך להיות אסור לשתות יין, שמא יבנה היום בית המקדש והרי שתויי יין אסורים לעבודה.

הרי שצריך כל יום לחשוב שמא משיח יבא היום ויבנה ביהמ"ק ותחזור העבודה למקומה.

18. שערים מצ' בהלכה

תספורתא יחידאה. פרש"י נאה ואין דוגמתה. ובחי' רבינו יונה כתב, תספורת יתירתא, פרש"י נאה, ואית דגרסי יחידאה, ומפרש מפני שהיא מיוחדת לכהן גדול. וכן משמע מדברי הרמב"ם (כלהמ"ק פ"ה ה"ו) דדוקא הכ"ג במצוה זאת. ובסמוך אמרי' איזהו תספורת של כ"ג כו', ומשמע נמי דזה רק לכ"ג. וברבינו יונה כתב, דאית דלא גרסי "גדול", משום שכל הכהנים היו מסתפרים באותו תספורת כו' עי"ש. ובחי' הר"ן כתב, תספורת של כהן גדול גרסינן, דדוקא הכ"ג הוא במצוה הזאת, ואע"ג דקרא כתיב (יחזקאל מד-כ) "כסום יכסמו את ראשיהם", דמשמע על כל הכהנים, הא ליתא, דהא אשכחן נמי (שם-כב) "ואלמנה וגרושה לא יקחו להם לנשים כי אם בתולות" שזה ודאי על הכ"ג דוקא, ואילו היתה מצוה זו על כל הכהנים היתה אומנות זו מתפשטת לכל, ומפני שאינו מצוי פיזר בן אלעשה את מעותיו, ואע"פ שרש"י